

ORIENTACIONS PER A L'ELABORACIÓ D'UNITATS QUE INTEGREN LLENGUA I CONTINGUTS EN EL MARC D'UNA EDUCACIÓ PLURILINGÜE

El coneixement de diverses llengües és un objectiu indispensable per als ciutadans de hui en dia i del futur. La mobilitat i les relacions internacionals, junt a la convivència amb persones que usen diferents llengües fan que per al Sistema Educatiu Valencià siga una prioritat formar alumnes plurilingües de manera eficaç.

No es tracta d'aconseguir tan sols el domini de les dues llengües oficials i conèixer una d'estrangera sinó que la finalitat de l'educació plurilingüe és desenrotllar al màxim les habilitats comunicatives de la persona perquè el capaciten a usar de manera eficient, a més de les llengües cooficials, una o dos llengües estrangeres.

El Consell d'Europa recomana que els sistemes educatius oferisquen als alumnes l'oportunitat d'aprendre dos o més idiomes a més de la seua llengua familiar mitjançant programes d'educació plurilingüe que apliquen una metodologia innovadora.

Un programa d'educació plurilingüe és una organització de la intervenció educativa, que utilitza més de dos llengües com a mitjans d'instrucció, on s'aprenen també tots els continguts de les diferents àrees i que proporciona als alumnes una competència comunicativa en tres o més llengües, i els dóna una formació integral inserida en la riquesa cultural actual.

El marc legal en matèria educativa determina uns objectius en matèria de llengües per al Sistema Educatiu Valencià que fan necessari l'establiment dels mitjans perquè tot l'alumnat domine els dos idiomes oficials, el valencià i el castellà, i que a més estiga capacitat per a la comunicació en una o més llengües estrangeres.

El Programa d'Educació Plurilingüe en el qual s'aplicarien les unitats que integren llengua i continguts possibilita la introducció de les dos llengües oficials a més d'una aproximació a la llengua estrangera en L'Educació Infantil que té continuïtat amb la vehiculació d'alguns continguts en esta llengua en l'Educació Primària i en l'Educació Secundària.

Aprendre llengües requereix dotar els alumnes de temps, models lingüístics i motivació per a l'aprenentatge. La millor manera perquè els escolars aprenguen les llengües és la d'oferir-los el major temps d'exposició possible i oportunitats d'usar-les en diverses situacions, tant a nivell oral com escrit. La interacció contínua amb els docents proporciona els models de llengua necessaris. La motivació dels alumnes per l'aprenentatge s'aconsegueix mitjançant la realització d'activitats de comunicació en situacions reals. Estes activitats, inserides en el treball quotidià de les diverses àrees és la manera més eficaç d'oferir un context ric i motivador per a usar les llengües.

El Programa d'Educació Plurilingüe es fonamenta en les idees més actuals sobre l'aprenentatge de llengües: cada una de les llengües que domina una persona bilingüe o plurilingüe no les aprén per separat. Hi ha coneixements i destreses que una vegada apresos en una llengua estan disponibles per a les altres. A més, cada aprenent, en aprendre una nova llengua es basa en l'estructura i les característiques de la llengua que ja sap.

L'ús de qualsevol llengua implica la posada en marxa d'unes estratègies que permeten activar les competències generals i comunicatives necessàries per a la realització de

qualsevol acte comunicatiu associat a les situacions que es presenten en els diferents àmbits de la vida.

Els actes comunicatius es construïxen a partir d'accions d'interacció oral i escrita i de producció i recepció de textos orals, escrits i audiovisuals.

L'alumnat del programa plurilingüe aconseguirà una sèrie de competències interrelacionades que constituïxen la competència comunicativa plurilingüe, mitjançant l'ús funcional i acadèmic de totes les llengües al llarg de l'educació obligatòria.

L'organització metodològica del programa ha de contemplar una concepció del subjecte d'aprenentatge basada en l'assumpció d'un paper actiu propiciat per l'enfocament comunicatiu i l'autoaprenentatge, als quals cal afegir un Tractament Integrat de les Llengües del currículum i un Tractament Integrat de les Llengües i els Continguts (TILC). Este últim anomenat CLIL en el context internacional (Content and Language Integrated Learning). El CLIL és un enfocament educatiu en què s'utilitza una llengua que no és la materna de l'estudiant per a aprendre de forma conjunta contingut i llengua.

No es tracta només d'un enfocament metodològic per a l'ensenyança de la llengua estrangera. És una forma integrada d'ensenyar llengua i contingut. L'experiència i la investigació han demostrat que l'adquisició de competències en ambdós àrees – lingüística i no lingüística– és més efectiva quan s'usa este enfocament metodològic integrat que quan es fa separatament.

L'essència d'este enfocament és la integració i té un triple enfocament: integració de la llengua en les classes de contingut, ús de contingut per a aprendre la llengua i potenciació de les habilitats cognitives d'aprenentatge.

Un aspecte important a considerar és la motivació, entenent esta com la necessària activació per aconseguir les finalitats que es proposen. La primera estratègia necessària per aprendre és el desig de fer-ho i per tant posar tota la voluntat i capacitats cognitives en joc.

A l'aprenentatge de llengües, i més concretament a les unitats que integren llengua i continguts la motivació ha d'estar present almenys de dos maneres. Per una banda les unitats didàctiques han de ser unitats planificades per a l'èxit, de manera que, a través d'activitats i tasques ben planificades, estiguen a l'abast de tots els aprenents, i en segon lloc han de proposar temes d'interés i reptes per a l'aprenent.

Una llengua s'aprén millor si s'usa per a aprendre. Per això cal realitzar un tractament integrat de les llengües i dels continguts, i planificar quins continguts lingüístics s'han de treballar des de les àrees no lingüístiques per a conformar la competència plurilingüe.

El tractament integrat de llengües i continguts és, per tant, la millor manera de dedicar més temps a una llengua sense augmentar l'horari d'impartició. A més a més, determinats continguts lingüístics, cognitius i estratègics –el que anomenem llenguatge acadèmic- es treballen millor integrats en les àrees no lingüístiques que en l'àrea de llengua. També perquè els continguts de les àrees no lingüístiques s'aprenen millor si es treballen amb els recursos del llenguatge acadèmic necessaris per a construir-los i si es tenen presents les necessitats lingüístiques i comunicatives dels aprenents.

L'estructura del model d'unitat que presentem respon a les idees que s'han exposat en este document.

Unitat:

Àrea:

Lliçons: (sessions)

Objectius

La unitat haurà d'incloure quatre tipus d'objectius:

- disciplinars
- lingüístics
- cognitius
- culturals

Tasca Final

- Tasca relacionada amb els continguts i habilitats treballats que l'alumne ha de realitzar al final de la unitat.
- La tasca ha de ser pertinent, rellevant, inserida en la pràctica social, interessant i motivadora.

criteris d'Avaluació

- L'avaluació ha de ser:
 - inicial: explicitació de les competències i els coneixements previs de l'alumnat.
 - contínua: control de l'ensenyament-aprenentatge al llarg de la unitat.
 - final: avaluació dels aprenentatges i del procés (dels materials, de l'actuació del mestre/a, i del procés d'ensenyament-aprenentatge).
- L'avaluació ha d'incloure:
 - els continguts lingüístics
 - la competència lingüística
 - el desenvolupament de les habilitats cognitives
 - els elements culturals

Competències Bàsiques

- Precisar quines competències bàsiques es treballaran al llarg de la unitat:
 - Competència en comunicació lingüística
 - Competència artística i cultural
 - Competència digital i tractament de la informació
 - Competència matemàtica
 - Competència d'aprendre a aprendre
 - Competència d'autonomia i iniciativa personal
 - Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic.
 - Competència social i ciutadana

Recursos Materials

- materials variats i complementaris
- en diferents formats (àudio, vídeo, Internet...)
- adequats a les possibilitats de comprensió dels alumnes

Continguts disciplinars de les àrees no lingüístiques:

- Fets i conceptes
- Procediments
- Actituds, valors i normes

- **Destreses cognitives:** identificar, enumerar, classificar, relacionar, analitzar, inferir, sintetitzar, valorar, deduir, reconstruir, aplicar... Fer prediccions, formular i comprovar hipòtesis, resoldre problemes, explorar un tema, donar exemples...
- **Habilitats de processament de la informació:** reunir informació (localitzar informació, seleccionar-la i valorar-la), processar-la (organitzar-la, reformular-la i reelaborar-la) i comunicar-la.
- **Estratègies d'aprenentatge:** fer preguntes, demanar aclariments, aplicar una regla, focalitzar l'atenció en un element d'interès (una paraula, una idea...), establir i revisar els continguts, utilitzar recursos d'aprenentatge (diccionaris, Internet, atlas...), prendre notes, participar en el treball de grup, aprendre a organitzar-se...

Cognició

Continguts acadèmics

Continguts

Cultura/Comunitat

Comunicació

- Continguts culturals del currículum vinculats als contextos socioculturals de l'alumnat:
 - entorn geogràfic i social
 - història
 - símbols culturals
 - productes culturals (art, música, cultura tradicional, literatura...)
 - pràctiques culturals

Llenguatge per a la unitat

Llenguatge per a la interacció

Vocabulari

- **Vocabulari de l'àrea que s'aprèn:** llenguatge específic de cada àrea, necessari per a aprendre els continguts.

Estructures

- Tipus de texts i gèneres de text que s'utilitzaran en la unitat
- Tipus d'estructures que es treballaran en la unitat

- **Llenguatge per a aprendre l'àrea:** parla col·laborativa; habilitats de lectura (*identificar el tema, les idees principals i els detalls; diferenciar fets i opinions...*) i escriptura (*planificar, documentar-se, elaborar un esborrany i revisar-lo...*); habilitats lingüísticocognitives (*descriure, definir, resumir, explicar...*)
- Llenguatge que usa el professor per a gestionar la classe.

En el Tractament Integrat de Llengua i Continguts els continguts lingüístics es classifiquen en: a) **llenguatge DE l'àrea que s'aprèn** (LLENGUATGE PER A LA UNITAT); b) **llenguatge PER A aprendre l'àrea** (LLENGUATGE PER A LA INTERACCIÓ); c) **llenguatge que s'aprèn A TRAVÉS DE l'àrea (o compatible)**. En el model que proposem només es programen els continguts referits als dos primers ja que el tercer, el llenguatge que s'aprèn a través de l'àrea, es referix al lèxic i estructures no necessàries per al tema però que es poden aprendre conjuntament perquè poden sorgir en classe. Per tant, no es pot programar amb anterioritat, s'ha de decidir si es treballa o si es reprèn posteriorment a mesura que apareix a les classes.

Unitat:

Lliçó:

Continguts

Continguts Acadèmics

▪ Continguts específics que es treballaran en la lliçó (Vg. "CONTINGUT" de la unitat)

Comunicació

▪ Continguts específics que es treballaran en la lliçó (Vg. "COMUNICACIÓ" de la unitat)

Cognició

▪ Continguts específics que es treballaran en la lliçó (Vg. "COGNICIÓ" de la unitat)

Cultura

▪ Continguts específics que es treballaran en la lliçó (Vg. "CULTURA" de la unitat)

Introducció/ Revisió

- Activitats per a motivar l'alumnat i suscitar el seu interès
- Activitats per a recordar i reprendre els continguts treballats en la lliçó anterior

Activitats Prèvies

- Activitats per a introduir els conceptes i el vocabulari bàsic de la lliçó

Activitats Principals

- Activitats per a:
 - la construcció i elaboració dels coneixements rellevants per al tema
 - l'adquisició dels elements lingüístics (vocabular, estructures...)
 - l'adquisició d'estratègies i habilitats cognitives
 - el desenvolupament del pensament crític
- Tipus d'agrupaments per a la realització de les activitats:
 - en grup
 - per parelles
 - individual

Vull Saber/ Reforç/ Ampliació

- Activitats per a:
 - aplicar i ampliar els coneixements apresos
 - transferir-los a altres camps

Avaluació/ Reflexió

- Activitats per a:
 - reflexionar sobre el que s'ha après i com s'ha après
 - avaluar el que s'ha après

Materials/ Recursos

- Materials i recursos que s'utilitzaran durant la lliçó (Vg. "MATERIALS / RECURSOS de la unitat)